

Endam Çetinkaya¹, Figen Kazankaya², Ümran Selvi³

DOI: 10.17942/sted.389039

Geliş/Received : 07.11.2018

Kabul/Accepted : 17.04.2019

Öz

Giriş: Cinsel saldırı ve istismar, genellikle mağdurların bildiği kişiler ve aile üyeleri tarafından uygulanır. Ensest; evlenmeleri ahlaki, hukuki ve dinsel açıdan uygun olmayan aile bireyleri arasındaki cinsel ilişkidir. Kardeşler arasında görülen ensest ilişki oranı net olarak bilinmiyor. Aile içinde erkeğe uygulanan ihmal ve istismar genellikle fark edilmiyor.

Amaç: Bir erkeğin ailesinde ve toplumda yaşadığı şiddetin farklı boyutlarını, ailesine ve topluma karşı bakış açısını ortaya koymak için bu olgu sunulmuştur. Olgu, çocukluğundan itibaren abisi tarafından istismar edilen genç bir erkektir.

Gereç ve Yöntem: Olguya kimliğinin açıklanmayacağı konusunda gerekli açıklamalar yapıp, güveni sağlandıktan sonra, olgudan sözlü onam alınmıştır. Alınan onam sonrasında, olgu yaşadığı durumu anlatım yöntemiyle aktarmıştır. Bu makalede de olgunun yaşadığı olay kendi ifadeleri kullanılarak yazıya aktarılmıştır.

Sonuç: Olgu küçük yaştan itibaren başlayan ve hala yetişkinlik çağında da devam eden şiddetin cinsel, fiziksel, sözel ve psikolojik boyutlarını iç içe yaşamıştır. Ayrıca hem ailesi hem de toplum içindeki diğer bireyler tarafından şiddete maruz bırakılmıştır. Sonuç olarak; ailenin kutsallığına inancı kalmayan, toplumun kültürel tabularına direnmeye çalışan bir birey olarak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır.

Anahtar sözcükler: Şiddet, Cinsel istismar, Aile, Ensest

Abstract

Introduction: Sexual assault and abuse are usually enforced by persons known to the victims and by family members. Incest is a sexual relationship between family members whose marriage is not appropriate morally, legally or religiously. The rate of the incestuous relationship among siblings is not known clearly. Usually, neglect and abuse committed within the family towards males cannot be noticed.

Objective: This case was presented to reveal the different aspects of violence that a male has experienced in his family and society, and his point of view towards the family and society. The victim was a young male who has been abused by his older brother as from his childhood.

Materials and Methods: After explaining that the identity of the victim would not be disclosed and his trust has been gained, verbal consent was obtained from the victim. After obtaining his consent, the victim described the phenomenon through the narrative method. In this article, the phenomenon experienced by the victim was written out using his own expressions.

Conclusion: The victim has experienced sexual, physical, verbal and psychological dimensions of violence, which intertwined with each other and started from a young age and was still ongoing in adulthood. He has also been exposed to violence by both his family and other individuals in the community. To conclude, the victim struggles to survive as an individual, who has no faith in the sanctity of the family and tries to stand out against the cultural taboos of the society.

Key words: Violence, Sexual abuse, Family, Incest

1 Dr.; (Orcid No: 0000-0003-2667-2633)

2 Arş. Gör.; Ege Ü. Hemşirelik Fak. Kadın Sağlığı ve Hast. Hemşireliği AD İzmir (Orcid No: 0000-0001-5028-0563)

3 Prof. Dr.; Ege Ü. Hemşirelik Fak. Kadın Sağlığı ve Hast. Hemşireliği AD, İzmir (Orcid No: 0000-0002-8973-3002)

Giriş

Bir aile bireyinin bir diğer aile bireyi tarafından kötü tutum ve davranışa maruz bırakılması aile içi ihmal ve istismar olarak tanımlanmaktadır (1,2). Aile içinde yaşanan ihmal ve istismar; ihmal (yetersiz fiziksel-duygusal ilgi), psikolojik şiddet, sözel şiddet, fiziksel şiddet ve cinsel şiddet başlıkları altında toplanmaktadır (3).

Dünya Sağlık Örgütü'nün şiddet ve sağlıkla ilgili raporunda cinsel şiddet; cinsel bir eylemde bulunmak, cinsel sözler söylemek, cinsel bir yaklaşımda ve teklifte bulunmak, cinsel olarak bir kişiyi para kazanmak için kullanmak gibi eylemlerin tamamını içerip, kurban ve fail arasında nasıl bir ilişki olursa olsun, her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel eylemdir (4). Cinsel saldırı ve istismar büyük oranda mağdurun bildiği kişiler, çoğunlukla da aile üyeleri tarafından uygulanmaktadır (5). Ensest; geleneklere göre evlenmeleri ahlaki, hukuki ve dinsel açıdan yasaklanmış aile bireyleri (ebeveynler, her dereceden torunlar, kardeşler, amcalar, dayılar, halalar, teyzeler, yeğenler) arasındaki yasal ya da yasa dışı cinsel ilişki olarak kabul edilmektedir (6,7). Kardeşler arasında görülen ensest olgularının oranı net olarak bilinmemektedir. Ancak daha sık görülen baba-kız ensesti olgularından üç-beş kat daha fazla olduğu tahmin edilmektedir (8). Ensest ilişki yaşanması; kişilerde güvensizlik, öz saygıda azalma, cinsel yanıtta bozukluk gibi durumlara neden olmaktadır (6).

Amaç

Olgu, çocukluğundan itibaren abisi tarafından istismar edilen genç bir erkektir. Bu olgunun sunulma amacı bir erkeğin ailesinde ve toplumda şiddetin farklı boyutlarını yaşayabildiğini, sonrasında da ailesine ve içinde bulunduğu topluma karşı bakış açısını ortaya koyabilmektir.

Gereç ve Yöntem

Olguya kimliğinin açıklanmayacağı konusunda gerekli açıklamalar yapıldı, güveni sağlandıktan sonra, olgudan sözlü onam alınmıştır. Alınan onam sonrasında olgu yaşadığı durumu anlatım yöntemiyle aktarmıştır. Bu makalede de olgunun yaşadığı olay birebir kendi ifadeleri kullanılarak yazıya aktarılmıştır.

Olgu Sunumu

Dokuz yaşında bana cinselliği öğretmeye çalıştığında ona güvenmemi söylemişti. Taciz boyutuna dönüp, etek giydirip benimle cinsel bir şeyler paylaşmaya çalışması nedeniyle ters olduğunu düşündüm. Bunun her anlamda suç olduğunu biliyorduk. Bu yüzden onu reddettim, ama devam etti. Beni sıkıştırıyordu, kapıları kilitliyordu. Belki bir kez istediğini verirsem kurtulurum diye düşünmüştüm. Ama beni her gördüğünde aşağılamaya ve şiddet kullanmaya başladı.

Bana uyguladığı bilinçli şiddeti onda oluşabilecek bir travmanın yansıması olarak düşündüm. Bu tür empati kurma çalışmalarım hiçbir sonuca götürmedi beni, abim hala benden nefret ediyor, bilinçli olarak şiddet uyguluyor. Kendini suçlamak yerine, hala beni suçluyor. Bazen de benimle karşılaştığında hem o olayı hatırlıyor hem de bir kasada saklamaya çalıştığı şeylerin anahtarının bende olduğunu düşündüğü için beni bir tehdit olarak algıladığını düşünüyorum, ya konuşursam gibisinden.

Bu konuda psikolojik destek almıyorsunuz. Şöyle bir mantık var; en yakınınızdan, kendi kanınızı taşıyan biri size kötülük yapmaz. Böyle bir psikoloji var. Normal düşünemiyorsunuz. Normalleştirmeye çalışıyorsunuz. İç içe geçmiş psikolojiler yumağı aslında.

Üniversiteye gittiğimde ailemden ilk defa uzak yaşayışından sonra özellikle annemle köprü kurabileceğimi düşündüğüm için geri geldim. Ama ne zaman annemle konuşmaya çalışsam kaçtı. Bir şeyleri sezdiği için bunlarla yüzleştğinde kendisini suçlu bileceğinden hep kaçtı. Bu yüzden yurt dışına gittim. Orada asistanlığını yaptığım yazar tarafından tacize maruz kalınca duygusal bir krize grip geri döndüm. Bu bazı şeylerle yüzleşmem gerektiğini anlamama sebep oldu. Gittiğim her yerde bu tür tacizlere maruz kalmanın ne kadar kolay olduğunu hissettim. Eskinin önümde duvar gibi dikildiğini, kendimi güçsüz, çaresiz, zayıf hissettiğimi algıladım ve bunu yenmek için aileme açıklamak gerektiğini hissettim. Eğer anneme açıklarsam bir takım konular domino usulü açılacaktı ve birçok sıkıntımdan ardına ardına çözümler diye düşündüm. Fakat annem

konuşmayı reddetti ve yıllar sonra bununla yüzleşmek için ablama aktardığımda bana yalan söylüyorsun demişti. Ama daha sonra kendimden emin bir biçimde istersen iyi düşün dediğimde onun geçmişinde bu tür şeyler yaşamış olabileceğini bildiğimden, birkaç an hatırladığımdan açıklama gereğini hissettim. Çünkü abim aynı şeyi ona da uygulamaya çalışıyordu.

Ablamla dertleşmeye, ortak travmalarımızla yüzleşmeye başladık, özür diledik. Şimdi her şeyimi biliyor. Cinsel yönelimimi ilk ona açıkladım. Abim biliyordu. Evden beni kovmak için psikolojik şiddete kalkışıyordu. Daha çok yönelimimle ilgili itirafta bulundum. Uygun bir zamanı yakalayıp söyledim. Bu konuda annem dominant karakter olduğu için kabullenemedi ama babam kabullenmesi için gereken ultiyatomu verdi. Evladımı yitirmek istemiyorum, senden vazgeçerim evladımın vazgeçmem dedi. Bu biçimde bu saatten sonra yuva kurmanın da anlamsız olduğunu düşündüm.

Aslında çok ikiyüzlü bir toplumda yaşadığımızı inanıyorum. Yaşadığımız taciz ve tecavüzler kültürümüzden ayrı bir fenomen değil. Aslında seküler devletimizin hiç de laik olmadığını ve seküler düşünmediğini, ahlaki sınırlarını da baskın kültürün ihtiyaçlarına yönelik biçimlendirdiğini fark ediyoruz.

Eğer eşcinselseniz daha çok tacize uğruyorsunuz, çünkü sizin fark etmediğiniz eşcinsellik başkaları tarafından daha kolay algılanıyor. Bu yaşadıklarımın eşcinsel kimliğimi daha kolay bir etkileyici güç olduğuna inanmıyorum, çünkü eşcinsel bireylerin bu tür tacizlere maruz kaldığı gerçeği tecavüz ve tacize yatkın bir toplum olmamızdan kaynaklanıyor. Eşcinsel bireyler bir süre sonra ailelerinden koptuğu ve yalnız yaşamaya başladığı için, kendi geçmiş deneyimlerini aktarmakta daha çok cüretkar oldukları için sanılıyor ki eşcinsellerin uğradıkları tacizin sonucu eşcinsel olmaları meydana geliyor diye bir yanlış görüş var.

Töreler gibi kendi yasaları olan ve devletin bu yasalara bilerek göz yumduğu bir toplulukta, bir rejimde yaşıyorsan saklamak en güzel koruma yöntemi oluyor. Düşünsenize tecavüze uğradınız, ortaya çıktığında siz cezalandırılıyorsanız tabi

saklamak sizin de işinize gelecektir. Çocukken aileniz sizi yetiştirirken öğrettiği şeylerin yetişkin çağda yanlış olduğunu fark ettiğinizde ailenizin kutsallığıyla ilgili düşünceniz yara alıyor. Çoğu zaman aile tacizcinizdir, tecavüzcünüzdür ya da diktatörünüzdür.

Keşke büyümeseydim dediğim anlar oluyor ama çocukken katlanmak zorunda kaldığım gerçekleri hatırlayınca, böyle iyiyim diyorum. Kaçış, yüzleşme girişimlerinden vazgeçtiğimi biliyorum. Aynı şartlarda birçok kişi aynı şeyi yaşıyordu, gördüm, biliyorum ve onlar susuyorlar. Ama asıl suçlu biz değiliz, suçlama sırası bizde bence, suçlanması gereken onlar, toplum, devlet, kültür, din, aile (9).

Tartışma ve Sonuç

Kardeşlerinden cinsel şiddete gören bireyler suçluluk, utanma, kendilerine inanılmayacağı ve zarar görebileceği düşüncesiyle enste maruz kaldıklarını kimseye anlatamayabilirler (8, 10). Olgunun ifadelerinden anlaşıldığı üzere uzun süre ailesine yaşadığı şiddeti anlatamamış, anlatmaya çalıştığında özellikle annesi bazı şeyleri sezdiği için konuşmaktan kaçmış, abisi de cinsel şiddetin dışında sözel ve fiziksel şiddet de uyguladığı için olgumuz yaşadıklarıyla yalnız kalarak mücadele etmeye çalışmıştır. Fakat uzun yıllar sonra ablasına durumu anlatabildiğinde, ablası onu yalan söylemekle suçlamıştır. Ablasının durumu inkar etme sebebi ise aslında kendisinin de abisi tarafından istismar edilmiş olmasıdır.

Bir çocuk için en güvenilir ortamın aile olduğu düşünülürken; aile içinden kaynaklanan cinsel şiddet, dışardan kaynaklanan cinsel şiddete göre daha önemli sonuçlar doğurmaktadır (11). Çocuğun cinsel istismarının, kısa ve uzun süreçte ortaya çıkabilecek sonuçları dikkate alındığında, çocuk üzerinde oluşturduğu hasar sebebiyle başta psikosomatik hastalıklar olmakla beraber çeşitli tıbbi ve psikiyatrik sorunların ortaya çıkmasına yol açtığı görülmektedir. Cinsel istismarın tekrar etmesi, bu durumla beraber fiziksel şiddete maruz kalınması, istismardan önce psikiyatrik bir tanı konulmuş olması, istismarın penetrasyon içermesi ve istismar edenin bilinen biri, özellikle aile üyelerinden biri olması gibi faktörler, yaşadıkları olaylardan sonra istismar edilen kişilerde psikolojik sorunların

gelişmesiyle bağlantılı olduğu görülmektedir (12). Kardeş enstesi; depresyon, düşük benlik saygısı, güvensizlik, travma sonrası stres bozukluğu, dissosiyatif bozukluklar, intihar, aile kuramama, cinsel yanıtta bozukluk ve ilişki sorunlarını içeren olumsuz sonuçların doğmasına neden olmaktadır (6, 8). Bu olguda birey kendini güçsüz, çaresiz ve zayıf olarak hissetmektedir. Kendi ailesinden biri ona kötülük yaptığı için güvensizlik yaşamaktadır. Normal düşünemediği, psikolojisinin iyi olmadığı, buna karşın psikolojik destek almaktan çekindiği, ailesinin diğer üyeleriyle özellikle baskın bir karaktere sahip olan annesiyle iletişiminin kopuk olduğu görülmektedir.

Yaşadığı travmaya benzer bir durum iş yerinde de karşısına çıkmıştır ve beraber çalıştığı bir erkek tarafından tacize uğramıştır. Maruz kaldığı taciz sonucu işini bırakmak zorunda kalmıştır. Bireyin ifadelerine göre cinsel yöneliminin homoseksüalite olduğu anlaşılmaktadır. Cinsel tercihi de toplumda dışlanmasına ve daha çok cinsel şiddet görmesine neden olabilmektedir.

Toplumlarda çoğunlukla kadınlara uygulanan şiddetle karşı karşıya kalsak da erkekler de şiddetin birçok boyutuna maruz kalabilmektedir. Olgu küçük yaştan itibaren başlayan ve hala yetişkinlik çağında da devam eden şiddetin cinsel, fiziksel, sözel ve psikolojik boyutlarını iç içe yaşamıştır. Ayrıca hem ailesi hem de toplum içindeki diğer bireyler tarafından şiddete maruz bırakılmıştır. Sonuç olarak; ailenin kutsallığına inancı kalmayan, toplumun kültürel tabularına direnmeye çalışan bir birey olarak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır.

Cinsel istismara engel olmanın en etkili yolu istismarın ortaya çıkmasını önlemektir. Bu bağlamda, cinsel istismar ve enstetin önlenmesi için toplumsal hassasiyetin ve farkındalığın artırılması, toplumsal koruma programlarının geliştirilmesi, ailelerin yaşam kaliteleri ile eğitim düzeylerinin artırılması ve olası tüm risk unsurlarının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Cinsel saldırı bir hastalık olarak değil, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen bir suç olarak ele alınmalıdır. Enstetle ilgili farkındalığın artması ve mağdur olan bireylere verebileceği zararlarının bilinmesi tüm toplum açısından

büyük bir öneme sahiptir. Psikososyal ve hukuki açıdan ciddi bir suç olarak kabul edilen cinsel istismar olgularının, adli birimlere bildirim oranları çok düşüktür. Bu bağlamda sağlık çalışanlarının bu olgular ile karşılaştıklarında enstet olabileceği olasılıklarını düşünmeleri, nedeni belirsiz sağlık sorunlarının altında cinsel istismarın olabileceği konusunda farkındalık sahibi olmaları gerekmektedir. Okullarda çocukların gelişim dönemlerine uygun olarak, kötü amaçlı ya da rahatsız edici bir davranışa maruz kaldıklarında bu durumdan nasıl kurtulabilecekleri ve adli birimlere nasıl bildirimde bulunacakları konusunda eğitimlerin verilmesi çok büyük önem arz etmektedir (12,13).

Toplumun tamamını sağlık, eğitim, sosyal, ekonomik ve politik açıdan ilgilendiren ve çözümü için bu alanların hepsini kapsayacak biçimde multidisipliner yaklaşım gerektiren enstet için kısa, orta ve uzun vadede, bölgesel olarak ve ülke genelinde yapılması gerekenlerin hazırlanacak planlar kapsamında çok düşük bir görülme oranına indirilmesi, belki de yok edilmesi sağlanabilecektir (13).

Yazar Notu: Bu çalışma, 21-22 Nisan 2017 tarihleri arasında Kocaeli'de düzenlenen 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları ve Toplumsal Algı Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

İletişim: Endam Çetinkaya

E-posta: endam-35@hotmail.com

Kaynaklar

1. Page AZ, İnce M. Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları 2008;11:81-94.
2. Temiz M, Beştepe E, Yıldız Ö ve ark. Yataklı psikiyatri servisinde tedavisi süren kadın hastalarda aile içi şiddetin hastalık tanıları ve hastalık süreciyle ilişkisi. Noro Psikiyatr Ars 2014;51:1-10.
3. Kuşoğlu S, Demirbağ BC. Aile temelli sağlık yaklaşımı. 1. Baskı. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2015, s.291-302.
4. Jewkes R, Sen P, Garcia-Moreno C. Sexual violence. In: Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano R, ed. World report on violence and health. Geneva: World Health Organization; 2002, p.147-183.

5. Saygılı S, Gönenli S. Aynı ailede görülen çoklu ensest. Düşünen Adam 2008;21:32-37.
6. Kantarcı MN, Kandemir E, Bilgi S. Doğum eylemindeki erkek kız kardeş ensest olgusuna adli yönden yaklaşım. Turk J Obstet Gynecol 2012;9:231-234.
7. Ballı Ö. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne başvuran çocuk istismarı ve ihmali olgularının değerlendirilmesi. Yayınlanmış Uzmanlık Tezi. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Adana, 2010.
8. Krienert JL, Walsh JA. Sibling sexual abuse: an empirical analysis of offender, victim, and event characteristics in national incident-based reporting system (NIBRS) data, 2000–2007. J Child Sex Abus 2011;20:353-372.
9. Çetinkaya E (Yönetmen). Yuva: Belgesel Film, 2012. Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=xTBH1ZNX3cs>. Erişim tarihi 10 Aralık 2017.
10. Gündüz T, Karbeyaz K, Ayrancı U. Evaluation of the adjudicated incest cases in Turkey: difficulties in notification of incestuous relationships. J Forensic Sci 2011;56:438-443.
11. Gültekin G, Ruban C, Akduman, Korkusuz İ. Çocuk ve cinsel istismar. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Psikiyatri Dergisi 2006;3:9-14.
12. İbiloğlu AO, Atlı A, Oto R, Özkan M. Çocukluk çağı cinsel istismar ve ensest olgularına çok yönlü bakış. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar 2018;10(1):84-98. Doi:10.18863/pgy.336520
13. Yılmaz R, Eryılmaz A. Bülent Ecevit Üniversitesi hastanesinde değerlendirilen ensest olgularının sosyodemografik özellikleri. Adli Tıp Bülteni 2016;21(3):167-171. Doi:10.17986/blm.2016323750.

Erişim adresi: http://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=67c4233a-9232-11e7-b66d-1540034f819c